

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Oslo, 18.10.2018

OGP – Handlingsplan 4 – Departementets utkast til forpliktelser

1. Generelt om OGP-arbeidet

Norsk Presseforbund (NP) er en paraplyorganisasjon for frie redaktørstyrte medier. (NR) er en landsomfattende sammenslutning av redaktører i alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere, herunder ledere og frilansere, som har journalistikk som yrke.

Prosjektet Open Government Partnership (OGP) har utvilsomt gode intensjoner. At offentlig sektor og det sivile samfunnet skal samarbeide for å skape en mer åpen, velfungerende og brukervennlig forvaltning, ligger i kjerneområdet av hva våre organisasjoner jobber for. Det har derfor vært naturlig for oss å ta del i dette arbeidet for å verne om yttringsfriheten og offentlighetsprinsippet.

Vi har gjennom samarbeidet med departementet, helt siden OGP-arbeidet startet opp, likevel uttrykt en viss skepsis til prosjektet. Hovedpoengene vi har fremført har dreid seg om at arbeidet får liten betydning når de berører pågående prosesser hos andre aktører, forpliktelsene ligger på et så overordnet plan at de ikke konkretiseres i praksis og hele arbeidsformen til dels kan virke noe tilfeldig.

Vårt førsteinntrykk av departementets forslag til handlingsplan 4 bekrefter dessverre vår skepsis. Et eksempel på dette er at når det i oversendelsesbrevet understrekes at «departementene har konkretisert forslagene og lagt dem inn i OGPs skjema for forpliktelser», undrer vi oss over at det verken er lagt inn forpliktelser om «tilgjengeliggjøring av energistatistikk» eller «e-innsyn og potensiale for å utbre e-innsyn i kommunal sektor». Et annet eksempel er at når fristen for å utvikle krav til nytt veiledningsmateriell om «plikten til journalføring og arkivering av dokumenter» utgikk 30. september i år, burde dette materialet også vært lagt ved høringen for å kunne uttale oss nærmere. Poenget vårt er at arbeidsformen gjør det vanskelig for oss å kunne bidra og engasjere oss konkret i OGP-prosessen.

2. Særlig om e-innsyn og potensiale for å utbre e-innsyn i kommunal sektor

Når det gjelder temaet «e-innsyn og potensiale for å utbre e-innsyn i kommunal sektor», mener vi dagens tekniske muligheter tilsier at det må fastsettes i lovverket vårt at *alle* fylkeskommuner og kommuner må omfattes av offentligforskrifta § 6 om tilgjengeliggjøring av journaler på Internett, som trådte i kraft 1. januar i år.

Vi foreslår derfor et *nytt* tillegg i bestemmelsens første ledd *bokstavene e) og f)*:

«Følgande organ som fører elektronisk journal, skal gjere journalen tilgjengeleg for ålmenta på Internett:

- a) alle departementa og Statsministerens kontor
- b) alle dei statlege direktorata som har heile landet som verkeområde
- c) alle dei statlege tilsyna som har heile landet som verkeområde
- d) fylkesmennene
- e) *fylkeskommunane*
- f) *kommunane.*»

I en forholdsvis fersk rapport kalt «Åpenhetsindeksen 2018» har Pressens offentlighetsutvalg kartlagt åpenheten i alle landets kommuner, jf. <http://presse.no/dette-mener-np/apenhetsindeksen-2018/>. Undersøkelsen viser blant annet at bare én kommune mangler postjournal på nett. Et stort fremskritt er det også at 85 prosent av kommunene har søkefunksjon for postliste. I alt 42 prosent av kommunene fulltekstpubliserer i større eller mindre grad direkte i postjournal. Men 53 kommuner, altså 13 prosent, har likevel postlister i et format (PDF eller annet) som gjør det umulig å søke i postlisten. Og 96 kommuner, altså 23 prosent, har ennå ikke søkefunksjon for postliste. OGP-arbeidet må derfor kunne være en ytterligere pådriver på området, og gå inn for at det fastsettes i lovverket at fylkeskommuner og kommuner må omfattes av e-innsyn.

3. Særlig om å etablere offentlig registre over reelle rettighetshavere

Denne OGP-forpliktelsen bygger som kjent på det pågående arbeidet med Prop 19 L (2017-2018) om et register over reelle rettighetshavere. For oss er det viktig å understreke at dette lovarbeidet ikke innebærer en oppfyllelse av anmodningsvedtaket i Innst. 298 S (2014-2015) «*om et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om eierskap i norske selskap.*»

Etableringen av et rettighetshaverregister, som primært har fokus på hvitvasking, oppfyller ikke Stortingets anmodning om et aksjonærregister. Dette sikrer ikke den åpenhet som et elektronisk, oppdatert aksjonærregister gjør, fordi registrene har to ulike intensjoner. I aksjonærregisteret ligger ingen terskelverdier for eierskap, også virksomheter som er børsnoterte omfattes, og ikke minst ligger her selve rådataen som journalister trenger for å samle, bearbeide og presentere selskapsstrukturer. Aksjonærregisteret skal med andre ord gi allmennheten kunnskap om makt- og eierforholdene i norsk næringsliv. Dette må OGP-arbeidet understreke, gjerne i form av en konkret anbefaling i handlingsplanen om et eget aksjonærregister.

Med vennlig hilsen

Norsk Presseforbund

Kristine Foss
juridisk rådgiver

Norsk Journalistlag

Ina Lindahl Nyrud
advokat

Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær